

Sadi Yaver Ataman

Onaylayan Administrator
Perpembe, 24 Mayýs 2007

"Folklor Uzmaný", "MÃ¼zikolog", "Saha Araþtýrmacýsý", "SanatÃ§ý", "Eðitimci", "YÃ¶netici" ve "Sanat Uygulayýcýsý" SÃ¶di YÃ¶ Ataman, 23 Nisan 1906'da babasýnýn gÃ¶revli bulunduðu Yanya'da doðdu. Babasý, Kafkasyaly mÃ¼cÃ¶hit Peyh PÃ¶mil'in babasýndan Dr.Ali YÃ¶ver Ataman; annesi, Safranbolu "Cýlýz" soyundan HabÃ¶be YektÃ¶ Ataman'dýr.

Ã SÃ¶di YÃ¶ver Ataman, ÝptidÃ¶ Mektep, RÃ¼ptiye ve ÝdÃ¶dÃ¶' yi Safranbolu'da [1922], Lise eðitimini Ýstanbul'da tamamlayýp [ÝstiklÃ¶ Lisesi/1926]. Lise eðitiminin ardýndan, Ýstanbul Ãœniversitesi Diþ Hekimliði kýsmýna kaydolduysa da; bu eðitimini yarý býraktý. MÃ¼ziðe olan tutkusu nedeniyle, eski adý DÃ¶ru'l-ElhÃ¶n olan Ýstanbul Konservatuarý'na girdi ve buradan 1930 yýlýnda mezun oldu. Konservatuar eðitimi sýrasýnda Rauf YektÃ¶ Bey, ZekÃ¶izÃ¶de HÃ¶fyz Ahmet [Irsoy] Bey, Kapýyaryk HÃ¼sÃ¶met Bey, Musa SÃ¼reyya Bey, Muallim Ýsmail Hakký Bey, Mehmet ZÃ¶ti [Arca] Bey, Veli Kanýk ve Hoca Ziya [ÃœeskÃ¼darly] gibi mÃ¼zik adamlarýndan yararlandý. Konservatuar eðitimini sÃ¼rdÃ¼rÃ¼rken, aýrýca; Mehmet Fuat KÃ¶prÃ¼'nÃ¼n TÃ¼rkiyat EnstitÃ¼'sindeki derslerine devam etti [1928-1930].

Ã Konservatuar eðitimini tamamladýktan sonra, Musiki Muallim Mektebi Ehliyet Sýnavý'ný da bapary belgesi alarak kazanan SÃ¶di YÃ¶ver Ataman[1930], 1931 yýlýndan itibaren mÃ¼zik Ã¶retmeni olarak devlet hizmetine girdi. Ã–nce, ÃœeskÃ¼dar Ortaokulu'nda [1931], ardýndan Karadeniz Ereðlisi'nde (Alaply'da) mÃ¼zik Ã¶retmeni olarak gÃ¶rev yaptý [1931-1935].Ã

Ã

Ã 1933 yýlýnda, kýsa hizmetli olarak topÃ¶su sýnýfynda askere alýnan SÃ¶di YÃ¶ver Ataman, 1934 yýlýnda, Teðmen rÃ¼tbesiyle askerlik sonrasýnda, tekrar Ã¶retmenlik gÃ¶revine dÃ¶ndÃ¼. 1938 yýlýnda, Ã¶retmenlik gÃ¶revinden kendi isteði ile ayrýldý.

Ã 1938-1940 yýllary arasýnda, Ankara Radyosu Halk MÃ¼ziði yayýnlarý yÃ¶neticiliðine getirildi. Hazýrlayarak sunduðu program halk mÃ¼ziðimizi folklorik deðerleriyle ve aÃ¶ýklamaly olarak ilk kez, halka tanýtmaya baýladı. Aýrýca, bir sÃ¼re Ankara Polis Kolej'i'nde Ã¶retmenlik yaptý [1939].

Ã SÃ¶di YÃ¶ver Ataman, 1940 yýlýnda baðýmsýz olarak, KarabÃ¼k Belediye Baþkanlýðý'na seÃ¶ildi. Ayný zamanda KarabÃ¼k Baþkanlýðý yaptý. Belediye Baþkanlýðý gÃ¶revini sÃ¼rdÃ¼rÃ¼rken ikinci kez, "Teðmen" rÃ¼tbesi ile askere alýndý[1940] ve "Teðmen" rÃ¼tbesi ile terhis edilerek tekrar "Belediye Baþkanlýðý" gÃ¶revine dÃ¶ndÃ¼ [1942]. KarabÃ¼k'te bulunduðu yýllarda, KarabÃ¼k adý ile bir de folklor dergisi Ã¶ýkardý.

Ã

Ã 1946 yýlýnda Ã¶Ã¶ncÃ¼ kez askere alýndý ve 1947 yýlýnda terhis edildi. Askerlik dÃ¶nÃ¼bÃ¼, Ýstanbul Beyazýt Bucak MÃ¼dÃ¼rlÃ¼ðÃ¼ gÃ¶revine tayin oldu[1948]. 1950 yýlýnda, Ýstanbul Radyosu'nda; Memleket Havalary Ses ve Saz Birliði'ni kurarak, uzun yýllar bu topluluðun yÃ¶neticiliðini ve þefliðini yaptý. 1952 yýlýnda, Bucak MÃ¼dÃ¼rlÃ¼ðÃ¼'nden kendi isteði ile ayrýldý. Ayný yýl iÃ¶inde, Ýstanbul Belediye Konservatuarý bÃ¶nyesinde, kurulmasýna Ã¶nayak olduðu Folklor Ýnceleme ve Derleme Kurulu'na [1952] atandý ve bu kurula baðly olarak kurduðu Folklor TatbÃ¶kat Topluluðu'nun þefliðine getirildi [1953]. Bir sÃ¼re cÃ¶ "Aksaray Lisesi MÃ¼zik Ã¶retmenliði" gÃ¶revinde bulundu.

Ã

Ã 1953 yýlýnda, Radyo Islah Komisyonu Ã¶yeliði ve RaportÃ¶rlÃ¼ðÃ¼'ne de seÃ¶ilen SÃ¶di YÃ¶ver Ataman, 1955'de Radyo Halk MÃ¼ziði MÃ¼bÃ¶virliði'ne getirildi. 1960 yýlýnda bu gÃ¶revinden ayrýlarak bir sÃ¼re serbest Ã¶salýptý. 1963'de, Ýstanbul Belediye Konservatuarý Folklor Ýnceleme ve Derleme Kurulu Ã¶yeliði'ne tekrar atandý ve 21 Aralyk 1971 tarihinde bu gÃ¶revinden emekli oldu. 1972 yýlýndan itibaren dÃ¶rt yýl sÃ¼reyle, Yapý ve Kredi Bankasý Genel MÃ¼dÃ¼rlÃ¼ðÃ¼ KÃ¶ltÃ¼r ve Sanat Ýþleri MÃ¼bÃ¶virliði'nde bulundu.

Ã Bazý milli kuruluþlarýn sanat ve kÃ¶ltÃ¼r hizmetleri yanýnda, Karadeniz Ereðlisi Ýdman Yurdu Musiki Þubesi, TÃ¼rk Halk Oyunlarýný Yapatma ve Yayma Tesisi [Vakfý], FÃ¶tiþ Halkevi MÃ¼zik Kolu, TÃ¼rk Folklor Derneði, Halk Oyunlarý Derneði [HOYDER], TÃ¼rk Sanat ve Halk Musikilerini Yapatma ve Yayma Kurumu, TÃ¼rk Folklor Kurumu gibi kurum ve derneklere kurucu Ã¶yelik, fahri baþkanlyk ya da yÃ¶netim kurulu Ã¶yeliði gibi gÃ¶revler Ã¶stlendi.

Ã

Ã SÃ¶di YÃ¶ver Ataman, 1929 yýlýndan itibaren Ã¶lkemizin hemen her yÃ¶resinde yaptýðý saha araþtýrmalarýyla, Ã¶ok sayýd folklorik ve etnografik materyal topladı. Ã–zellikle, Yapý Kredi Bankasý Genel MÃ¼dÃ¼rlÃ¼ðÃ¼ KÃ¶ltÃ¼r ve Sanat Ýþleri MÃ¼bÃ¶viri olarak, Anadolu'nun pek Ã¶ok yÃ¶resinde Ã¶salýpma imkaný buldu. Saha araþtýrmalarýyla, kÃ¶ltÃ¼r hayatýmýza bÃ¶ tÃ¼rkÃ¼ ve ezgi kazandýrdý. Bir kýsým derlemelerini radyo dalgalarý, plaklar ve ilmi yayýnlar yoluyla ilim ve san'at camiasýna yaymaya Ã¶salýptý. KÃ¶ltÃ¼r ve san'at camiasýnda, Ã¶ncelikle; halk mÃ¼ziði ve oyunlarýmýzý, folklorik yÃ¶nÃ¼yle tanýtmanýn Ã¶nemini iyi kavramýp bir san'at adamý olarak tanýndý.Ã

Â

Â YÃ¼ce Atatürk'ın huzurunda iki kez saz Âşalarak, tÃ¼rkÃ¼ okuma þerefine nÃ¼cil olan; Radyo Kurumu'nun yayýn hayatýna baþladýðý ilk yýllarda -Ýstanbul'da, Sirkeci'deki BÃ¼yÃ¼k Postahane'nin Âst katýnda- "Mehmet SÃ¼di" adýyla ve Tanburacı Osman Pehlivan ile birlikte canlý yayýnlarla katýlan [1927]; Ankara Radyosu'nda, aÃşýklamalı programlarla halk mÃ¼ziðimizi genip kitlelere ilk kez yaymaya Âşalıþan; Radyo programları ile Sivas'ly Apýk Veysel [Patýroðu], Ýnebolu'lu Sarý P [GÃ¼ray] ve Bayram Aracı gibi halk mÃ¼ziðimize kaynak olmuþ deðerleri toplumumuza kazandıran ve kurduðu "Memleket Havalary Saz ve Ses Birliði" ile halk mÃ¼ziðimizi ilk kez konser salonlarına taþıyan SÃ¼di YÃ¼ver Ataman, san'atÃşý vasfýný, eðitimcilik ve yÃ¼neticilik vasýflarıyla birleþtirerek sanat uygulayıcılarına daima Ârnek oldu.Â

Â

Â Halk Oyunlarımyzyñ gÃ¼n ýpýðýna Âşýkarýlması ve aslına sadık kalýnarak yaþatýlması konusunda da, SÃ¼di YÃ¼ver Ataman hizmetlerde bulundu. Yapý Kredi Bankası tarafından finanse edilen ve TÃ¼rk Halk Oyunlarıny Yaþatma ve Yayma Tesisleri [Vakfý]'nin katkıları ile gerÃşekleþtirilen TÃ¼rk Halk Oyunları Bayramý'nýn dÃ¼zenlenmesinde gÃ¼revler Âstlendi. YÃ¼relele sýkýþmýþ ve unutulmak Âzere olan Halk Oyunlarımyzyñ canlandırýlması ve otantik kimlikleri ile sahnelenmesi iÃşin gayret gÃ¼sterdi. Yurt sathýnda yaptýðý saha araþtırmalarıyla, pek Âşok halk oyunu derledi. YÃ¼relerinde, mahalli oyun ekiplerinin kurulmasına Ânayak oldu. Hemen her yÃ¼renin, usta oyunculardan meydana gelen oyun ekiplerini Ýstanbul'a davet ederek genip kitlelere ulaþmasıñ saðlayan isimlerden biri oldu.Â SÃ¼di YÃ¼ver Ataman, sanatÃşý kipiliði yanýnda, bir bilim adamý olan TÃ¼rk kÃ¼ltÃ¼r hayatına hizmet etti. Bilimsel Âşalıþmalarýnda, Âşoðunlukla mÃ¼zikolojik ve folklorik konuları ele aldı.

Â İlk yazılarıny, Karadeniz Ereðli dergisi ve Bartın gazetesinde yayımlamaya baþladı [1931]. Bozkurt, Âþadýmýz, Doðu BÃ¼y Gazetesi, Dokuz EylÃ¼l Dergisi, Folklor, Folklor (Halk Bilimi), Folklor Doðru, Folklor Postası, GenÃş Âðretmen, Halk Bilgisi Haberleri, Halk Eðitimi, Hamsi, İpýk Yolu, Ýstanbul Belediye, KarabÃ¼k, Karaelmas, Kemal Yolu, Kýyyý, Maya, Musiki, Musiki Ansiklopedisi, Musiki Mecmuası, MÃ¼zik ve Sanat, MÃ¼zik ve Sanat Hareketleri, Orkestra, Orkun, Âzleyip, Pirelli, Sanat-Bilim ve KÃ¼ltÃ¼rde Orkun, Sýr, Sigorta DÃ¼nyası, Sivas Folkloru, Þua, Tarla, TÃ¼rk Folkloru, TÃ¼rk Basýn Birliði, TÃ¼rk Folklor Araþtırmaları, TÃ¼rk Musikisi Dergisi, ÂelkÃ¼, ÂelkÃ¼cÃ¼ Âðretmen, Varlýk, Yelken, Yeni Fýrat, Yeni Musiki Mecmuası, Yeni Âðretmen gibi dergilerde, ayrıca; AdÃ¼let, Bizim Anadolu, Son HavÃ¼dis ve Tan gibi gazetelerde, 1000 civarýnda makale ve tefrikaya imza attý. Bazý yazılarında Emre Kayaoðlu takma adýny kullandı. GÃ¼rnel TÃ¼rkiye Ansiklopedisi ve Renkli BÃ¼yÃ¼k TÃ¼rkiye Ansiklopedisi gibi ansiklopedilerin, Folklor ve Halk MÃ¼ziði maddelerini yazdı. Unesco ve .Âşepitli kÃ¼ltÃ¼r-san'at kongrelerine davet edildi; Milli ve Milletlerarasý Folklor ve TÃ¼rkoloji Kongreleri ile, Sempozyum, Panel ve Seminerlere bildirilerle katýldý. Kırk civarýnda kitap yazdı ise de, bunlardan yirmiyeye yakýnýny yayımladı.Â

Â

Â SÃ¼di YÃ¼ver Ataman, doldurduðu plaklarla da adýndan sÃ¼z ettirerek, mÃ¼zik camiasýna Âşok sayýda eser kazandırdý. Baþ yazılarında olduðu gibi, bazý plaklarında da Emre Kayaoðlu takma adýny kullandı.Â